

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Вищого навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
18 квітня 2019 року № 88-Н

Форма № П-2.03.

Кафедра правознавства

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

«УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ»

з підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

Галузь знань	28 «Публічне управління та адміністрування»
Спеціальність	281 «Публічне управління та адміністрування»
Освітня програма	«Публічне адміністрування»

Полтава 2021 рік

Розробник (-и)/укладачі програми:

Кульчій О. О. – к. ю. н., доцент, доцент кафедри правознавства Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Рецензенти програми:

Крикун В. Б. – д. ю. н., к. держ. упр., адвокат, Адвокатське об'єднання «Крикун та партнери».

Геєць І. В. – к. ю. н., доцент кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Програму навчальної дисципліни «Управління інтелектуальною власністю» обговорено і схвалено на засіданні кафедри правознавства
Протокол засідання кафедри від 27 травня 2021 р., № 10.

Завідувач кафедри правознавства

д. ю. н., професор

_____ Г. В. Лаврик

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Публічне адміністрування»

д. ю. н., професор

_____ О. В. Солдатенко

Анотація навчальної дисципліни

В умовах розвитку постіндустріальної цивілізації та економіки знань поступово змінюються основи та структура світового виробництва, зростає значимість високотехнологічної продукції та нематеріальних активів. Сучасне управління економікою здійснюється з урахуванням торговельних аспектів інтелектуальної власності та ґрунтується на використанні інструментів охорони, управління та захисту інтелектуальної власності.

Національна система інтелектуальної власності України включає розвинене законодавство та інфраструктуру (зокрема, інституційну), що забезпечують реалізацію державної та галузевої політики у цій сфері, вирішення широкого спектру завдань у сфері охорони, управління та захисту інтелектуальної власності. Отримані в результаті опанування навчальної дисципліни компетентності дозволяють фахівцям використовувати у власній професійній діяльності інструменти охорони, управління та захисту інтелектуальної власності.

Отримані у процесі опанування навчальної дисципліни знання, уміння і навички, що розкривають суть інтелектуальної власності як інструменту економічного розвитку, допоможуть майбутнім управлінцям сприяти удосконаленню винахідницької, раціоналізаторської та інноваційної діяльності в Україні. Знання про винаходи, корисні моделі, промислові зразки та їх правове регулювання, про наукові та інші твори, що охороняються авторським правом, у тому числі службові твори, допоможуть отримати законну винагороду, виявляти перспективність наукового напрямку і комерційну значимість створюваних в організації об'єктів інтелектуальної власності.

Предметом навчальної дисципліни «Управління інтелектуальною власністю» є система правових норм, що регулюють суспільні відносини, які пов'язані зі створенням, охороною та захистом результатів інтелектуальної творчої діяльності а також система знань і теорій щодо інтелектуальної власності як об'єкта управління, спрямованих на забезпечення ефективного управління інтелектуальним потенціалом як окремої організації, так і держави.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів знань і умінь у сфері управління інтелектуальною власністю. Завдання полягають у вивченні студентами загальних питань оформлення, реєстрації і реалізації прав на результати інтелектуальної діяльності, а також в прищепленні навичок проведення патентно-інформаційного пошуку, в тому числі з використанням ресурсів мережі Інтернет.

Зміст навчальної дисципліни розкривається у таких темах: Інновації та інтелектуальна власність, їх значення в сучасному світі. Поняття, зміст та загальна характеристика права інтелектуальної власності. Управління процесом створення об'єктів права інтелектуальної власності. Управління процесом набуття прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Управління інтелектуальною власністю та її комерціалізація в університетах і дослідницьких центрах. Управління процесом використання об'єктів права інтелектуальної власності. Інтелектуальна власність при управлінні інноваційними проектами. Управління трансфером технологій. Захист права інтелектуальної власності в Україні.

Аннотация учебной дисциплины

В условиях развития постиндустриальной цивилизации и экономики знаний постепенно изменяются основы и структура мирового производства, возрастает значимость высокотехнологичной продукции и нематериальных активов. Современное управление экономикой осуществляется с учетом торговых аспектов интеллектуальной собственности и основывается на использовании инструментов охраны, управления и защиты интеллектуальной собственности.

Национальная система интеллектуальной собственности Украины включает развитое законодательство и инфраструктуру (в частности, институциональную), обеспечивающие реализацию государственной и отраслевой политики в этой сфере, решения широкого спектра задач в сфере охраны, управления и защиты интеллектуальной собственности. Полученные в результате освоения учебной дисциплины компетентности позволяют специалистам использовать в собственной профессиональной деятельности инструменты охраны, управления и защиты интеллектуальной собственности.

Полученные в процессе освоения учебной дисциплины знания, умения и навыки, раскрывают суть интеллектуальной собственности как инструмента экономического развития, помогут будущим управленцам способствовать совершенствованию изобретательской, рационализаторской и инновационной деятельности в Украине. Знание об изобретениях, полезные модели, промышленные образцы и их правовое регулирование, о научных и другие произведения, охраняемые авторским правом, в том числе служебные произведения, помогут получить законное вознаграждение, выявлять перспективность научного направления и коммерческую значимость создаваемых в организации объектов интеллектуальной собственности.

Предметом учебной дисциплины «Управление интеллектуальной собственностью» является система правовых норм, регулирующих общественные отношения, связанные с созданием, охраной и защитой результатов интеллектуальной творческой деятельности, а также система знаний и теорий относительно интеллектуальной собственности как объекта управления, направленных на обеспечение эффективного управления интеллектуальным потенциалом как отдельной организации, так и государства.

Целью изучения учебной дисциплины является формирование у соискателей знаний и умений в области управления интеллектуальной собственностью. Задача состоит в изучении студентами общим вопросам оформления, регистрации и реализации прав на результаты интеллектуальной деятельности, а также в привитии навыков проведения патентно-информационного поиска, в том числе с использованием ресурсов сети Интернет.

Содержание учебной дисциплины раскрывается в следующих темах: Инновации и интеллектуальная собственность, их значение в современном мире. Понятие, содержание и общая характеристика права интеллектуальной собственности. Управление процессом создания объектов права интеллектуальной собственности. Управление процессом приобретения прав на объекты интеллектуальной собственности. Управление интеллектуальной собственностью и ее коммерциализация в университетах и исследовательских

центрах. Управление процессом использования объектов права интеллектуальной собственности. Интеллектуальная собственность при управлении инновационными проектами. Управление трансфером технологий. Защита интеллектуальной собственности в Украине.

Annotation of educational discipline

With the development of post-industrial civilisation and the knowledge economy, the fundamentals and structure of global production are gradually changing, and the importance of high-tech products and intangible assets is increasing. Modern management of the economy takes into account trade-related aspects of intellectual property and is based on the use of tools for the protection, management and enforcement of intellectual property.

Ukraine's national intellectual property system includes well-developed legislation and infrastructure (in particular, institutional) to ensure the implementation of state and industry policy in this area, solutions to a wide range of problems in the field of protection, management and enforcement of intellectual property. The competencies acquired as a result of the study discipline allows professionals to use the tools of protection, management and protection of intellectual property in their own professional activities.

The knowledge, skills and abilities acquired during the study discipline reveal the essence of intellectual property as a tool for economic development, will help future managers to contribute to the improvement of inventive, rationalization and innovative activity in Ukraine. Knowledge of inventions, utility models, industrial designs and their legal regulation, on scientific and other works protected by copyright, including service works, will help to obtain legal rewards, to identify the prospects for scientific direction and commercial importance of created objects of intellectual property in the organization.

The subject matter of the discipline "Intellectual Property Management" is the system of legal norms regulating social relations connected with the creation, protection and defence of the results of intellectual creative activity and also the system of knowledge and theories on intellectual property as an object of management, aimed at ensuring effective management of the intellectual potential of both the individual organisation and the state.

The objective of the study discipline is to provide students with knowledge and skills in the field of intellectual property management. The objective is to teach students the general issues of registration, registration and exercise of rights to the results of intellectual activity, as well as to impart skills of patent and information search, including the use of resources of the Internet.

The content of the discipline is disclosed in the following topics: Innovations and intellectual property, their significance in the modern world. The concept, content and general characteristics of intellectual property rights. Managing the process of creating objects of intellectual property rights. Managing the process of acquiring rights to intellectual property objects. The management of intellectual property and its commercialization in universities and research centres. Management of the process of using the objects of intellectual property rights. Intellectual property in the management of innovation projects. Management of technology transfer. Protection of intellectual property in Ukraine.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Управління інтелектуальної власності» укладена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» освітня програма «Публічне адміністрування», затвердженої наказом по університету від 19 травня 2021 року № 90-Н.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Управління інтелектуальною власністю» є система правових норм, що регулюють суспільні відносини, які пов'язані зі створенням, охороною та захистом результатів інтелектуальної творчої діяльності а також система знань і теорій щодо інтелектуальної власності як об'єкта управління, спрямованих на забезпечення ефективного управління інтелектуальним потенціалом як окремої організації, так і держави.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів знань і умінь у сфері управління інтелектуальною власністю. Завдання полягають у вивченні студентами загальних питань оформлення, реєстрації і реалізації прав на результати інтелектуальної діяльності, а також в прищепленні навичок проведення патентно-інформаційного пошуку, в тому числі з використанням ресурсів мережі Інтернет.

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми:
загальні:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 01);
- здатність розробляти та управляти проектами (ЗК 03);
- здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні (ЗК 4)
- здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології (ЗК 05);

спеціальні (фахові, предметні):

- здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери (СК 02);
- здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування (СК 07);
- здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції (СК 10).

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми:

- розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення (ПРН 2);
- використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач публічного управління та адміністрування (ПРН 4);
- здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками,

проектами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації управлінських та загально- організаційних структур (ПРН 6);

– уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи (ПРН 7);

– розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень (ПРН 11).

Навчальна дисципліна є **вибірковою**.

Форма підсумкового контролю знань: **ПМК (залік)**.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ

Тема 1. Інновації та інтелектуальна власність, їх значення в сучасному світі. Поняття, зміст та загальна характеристика права інтелектуальної власності

Загальна характеристика об'єктів права інтелектуальної власності. Об'єкти права інтелектуальної власності (об'єкти авторського права та суміжних прав; об'єкти права промислової власності, у т.ч. засоби індивідуалізації; нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності). Суб'єкти права інтелектуальної власності, держава як учасник відносин інтелектуальної власності. Загальна характеристика законодавства України про інтелектуальну власність та тенденцій його розвитку. Система правової охорони інтелектуальної власності. Поняття та принципи управління інтелектуальною власністю.

Тема 2. Авторське право і суміжні права

Поняття та ознаки авторського права. Авторське право в об'єктивному та суб'єктивному розумінні. Загальна характеристика джерел авторського права. Об'єкти авторського права. Літературні та художні твори, інші твори. Твори, які не є об'єктами авторського права. Авторське право та право власності на носій авторських прав.

Майнові та особисті немайнові права авторів. Майнові права володільця. Виникнення авторського права. Суб'єкти авторського права. Співавторство. Право слідування та строки охорони авторських прав. Перехід, передача авторського права. Охорона авторським правом творів, розміщених в Інтернеті. Види та зміст авторських прав в Інтернеті. Охорона авторським правом матеріалів, розміщених у мережі Інтернет.

Комп'ютерні програми, компіляції даних (бази даних) як результати інтелектуальної творчої діяльності.

Поняття та ознаки суміжних прав. Види суміжних прав. Об'єкти суміжних прав – виконання, фонограми, відеограми, програми (передачі) організацій мовлення. Суб'єкти суміжних прав. Виникнення суміжних прав. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкти суміжних прав. Використання виконання, фонограми, відеограми та передачі (програми) організації мовлення. Строки чинності суміжних майнових прав. Здійснення суміжних прав. Поняття та засоби правової охорони суміжних прав. Загальна характеристика способів захисту суміжних прав. Порядок захисту суміжних прав.

Тема 3. Право промислової власності

Поняття та ознаки права промислової власності. Джерела права промислової власності та їх загальна характеристика. Правові засади

державного регулювання промислової власності в Україні. Набуття та зміст права промислової власності. Поняття патентного права.

Поняття та ознаки винаходу як об'єкта права промислової власності. Суб'єкти винахідницьких правовідносин, їх права та обов'язки. Підстави виникнення, зміни та припинення винахідницьких правовідносин. Види винаходів. Придатність винаходу для набуття права інтелектуальної власності на нього. Формула винаходу та її правове значення. Порядок отримання патенту на винахід. Поняття та ознаки корисної моделі як об'єкта права інтелектуальної власності. Пріоритет винаходу (корисної моделі). Умови патентоспроможності винаходу та корисної моделі. Придатність корисної моделі для набуття права інтелектуальної власності на неї. Майнові права інтелектуальної власності на корисну модель.

Поняття та ознаки промислового зразка як об'єкта права інтелектуальної власності. Придатність промислового зразка для набуття права інтелектуальної власності на нього. Майнові права інтелектуальної власності на промисловий зразок.

Тема 4. Засоби індивідуалізації як об'єкти права інтелектуальної власності

Правова природа засобів індивідуалізації товаровиробників. Поняття та ознаки товарного знака. Комерційні найменування та їх види. Роль і функції товарних знаків у суспільному виробництві. Загальна характеристика законодавчих актів про знаки на товари та послуги. Види знаків і вимоги, яким вони повинні відповідати, щоб набути правової охорони. Зміст права власності на товарний знак. Особливості дії права на знак. Міжнародно-правовий захист від комерційних підробок.

Поняття та види зазначення походження товарів. Право на використання зазначення походження товарів. Суб'єкти права інтелектуальної власності на географічне зазначення. Права інтелектуальної власності на географічне зазначення.

Доменне ім'я: правове регулювання, порядок набуття, правова охорона.

Тема 5. Захист права інтелектуальної власності в Україні

Види порушень прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Запобігання порушенням прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Відстеження порушень прав інтелектуальної власності. Форми та способи захисту прав інтелектуальної власності: загальна характеристика. Адміністративно-правовий спосіб захисту прав ІВ. Цивільно-правовий спосіб захисту прав. Кримінальна відповідальність за порушення прав ІВ. Міжнародно-правові інструменти захисту прав ІВ.

Тема 6. Інфраструктура інтелектуальної власності. Державне управління інтелектуальною власністю.

Система державного управління інтелектуальною власністю в Україні. Спеціалізовані органи державного управління інтелектуальною власністю. Неспеціалізовані органи державного управління, що здійснюють управління

інтелектуальною власністю. Недержавні органи управління інтелектуальною власністю.

Поняття та правове становище патентних повірених.

Поняття та призначення системи колективного управління авторськими і суміжними правами та історія її становлення.

Законодавство про управління майновими правами інтелектуальної власності. Сфери здійснення колективного управління майновими правами інтелектуальної власності.

Порядок створення організацій колективного управління та їх види. Правове становище організацій колективного управління майновими правами інтелектуальної власності, їх права та обов'язки, відповідальність. Міжнародна співпраця організацій колективного управління.

МОДУЛЬ 2. УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ

Тема 7. Управління процесом створення об'єктів права інтелектуальної власності

Загальна характеристика життєвого циклу об'єкта права інтелектуальної власності. Пошук та генерування нових ідей. Прогнозування нових технологій. Патентні дослідження на різних стадіях процесу розроблення нової продукції.

Тема 8. Управління процесом набуття прав на об'єкти права інтелектуальної власності

Стратегії правової охорони результатів досліджень і розробок. Етапи прийняття рішення про необхідність правової охорони та оцінка її доцільності. Оцінка доцільності отримання патенту. Вибір між патентною охороною та засекречуванням. Розподіл прав на об'єкти права інтелектуальної власності між суб'єктами права.

Тема 9. Управління інтелектуальною власністю та її комерціалізація в університетах і дослідницьких центрах

Зростання розуміння ролі інтелектуальної власності в сучасній економіці та необхідності управляти нею. Вихідні умови для управління інтелектуальною власністю. Управління інтелектуальною власністю. Формальне розголошення інформації про інтелектуальну власність. Ліцензування та здійснення управління правами ІВ після укладення угоди. Чинники успіху впровадження технологій. Управління процесами створення об'єктів права інтелектуальної власності в науково-дослідних та науково-освітніх організаціях України.

Тема 10. Управління процесом використання об'єктів права інтелектуальної власності

Значення ІВ в управлінні. Формування портфелю інтелектуальної власності в організації. Запобігання втраті комерційної таємниці, передчасному розкриттю винаходів. Моніторинг інноваційної діяльності конкурентів. Інформаційне забезпечення управління інтелектуальною власністю.

Інвентаризація та бухгалтерський облік об'єктів права інтелектуальної власності та їх оподаткування.

Тема 11. Інтелектуальна власність при управлінні інноваційними проектами

Інтелектуальна власність як основа інноваційного проекту. Особливості правової охорони результатів наукових досліджень і розробок, виконаних до здобуття Україною незалежності. Правове регулювання створюваних в інноваційних проектах результатів досліджень і розробок. Інтелектуальна власність на різних стадіях управління інноваційним проектом. Оцінка економічної ефективності інноваційних проектів.

Тема 12. Управління трансфером технологій

Об'єкти та суб'єкти трансферу технологій. Форми та основні етапи трансферу технологій. Види договорів про трансфер технологій та передачу прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Пошук партнерів, підготування та проведення переговорів щодо передачі прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Передліцензійні угоди. Зміст договорів про передачу прав на використання інтелектуальної власності та договорів, що супроводжують трансфер технологій.

Рекомендовані джерела інформації:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – Ст. 144.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. – додаток до № 51. – Ст. 1122.
4. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131.
5. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44-48. – Ст. 552.
6. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
7. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40-41, 42. – Ст. 492.
8. Про авторське право і суміжні права : Закон України № 3792-XII в редакції Закону України від 11 липня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 43. – Ст. 214.
9. Про архітектурну діяльність : Закон України № 687-XIV від 20 травня 1999 року // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 31. – Ст. 246.
10. Про видавничу справу : Закон України № 318/97-ВР від 5 червня 1997 року // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 32. – Ст. 206.
11. Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав: Закон України від 15 травня 2018 р. № 2415-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2018. – № 32. – Ст. 242.
12. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від 7 червня 1996 р. № 236/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996 р. – № 36. – Ст. 164.
13. Про кінематографію : Закон України від 13 січня 1998 р. № 9/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 22. – Ст. 114.
14. Про насіння : Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3690-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 2. – Ст. 5.
15. Про науково-технічну інформацію : Закон України від 23 червня 1993 р. № 3322-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 33. – Ст. 345.
16. Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування : Закон України від 17 січня 2002 р. № 2953-III // Офіційний вісник України. – 2002. – № 7. – Ст. 276.
17. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3687-XII // Відомості Верховної Ради України. –

1994. – № 7. – Ст. 32; у редакції Закону України від 1 червня 2000 р. № 1771-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 8. – Ст. 37.
18. Про охорону прав на зазначення походження товарів : Закон України від 16 грудня 1999 р. № 752-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 27-28. – Ст. 181.
 19. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3689-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 36.
 20. Про охорону прав на промислові зразки : Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3688-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 34.
 21. Про охорону прав на сорти рослин : Закон України № 3116-XII від 21 квітня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 21. – Ст. 218; у редакції Закону України від 17 січня 2002 р. № 2986-III // Офіційний вісник України. – 2002. – № 7. – Ст. 278.
 22. Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем : Закон України від 5 листопада 1997 р. № 621/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 8. – Ст. 28.
 23. Про племінну справу у тваринництві : Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3691-XII у редакції Закону України від 21 грудня 1999 р. № 1328-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 6. – Ст. 37.
 24. Про професійних творчих працівників та творчі спілки : Закон України від 7 жовтня 1997 р. № 554/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 52. – Ст. 312.
 25. Про рекламу : Закон України від 3 липня 1996 р. № 270/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 39. – Ст. 181.
 26. Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних : Закон України від 23 березня 2000 р. № 1587-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 5-6. – Ст. 46.
 27. Про телебачення і радіомовлення : Закон України від 21 грудня 1993 р. № 3759-XII в редакції № 3317-IV від 12.01.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 18. – Ст. 155.
 28. Про затвердження Тимчасового положення про правову охорону об'єктів промислової власності та раціоналізаторських пропозицій в Україні : Указ Президента України від 18 вересня 1992 р. // Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика. – Наук.-практ. вид.: У 4-х т. / За заг. ред. О.Д. Святоцького. – Т. 3: Промислова власність. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 1999. – С. 212–215.
 29. Деякі питання надання Міністерством освіти і науки і Міністерством економічного розвитку і торгівлі (у сфері інтелектуальної власності) платних адміністративних послуг : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 травня 2011 р. № 550 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 40. – Ст. 1644.

30. Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. № 1756 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 52. – Ст. 2369.
31. Про затвердження критеріїв заборони поширення сортів рослин в Україні : Постанова Кабінету Міністрів України від 7 грудня 2016 р. № 918 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 99. – Ст. 3227.
32. Про затвердження мінімальних ставок винагороди (роялті) за використання об'єктів авторського права і суміжних прав : Постанова Кабінету Міністрів України 18 січня 2003 р. № 72 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 4. – Ст. 129.
33. Про затвердження Національного стандарту № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності» : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2007 р. № 1185 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 75. – Ст. 2792.
34. Про затвердження Положення про державного інспектора з питань інтелектуальної власності Міністерства економічного розвитку і торгівлі : Постанова Кабінету Міністрів України від 17 травня 2002 р. № 674 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 21. – Ст. 68.
35. Про затвердження Положення про порядок сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2004 р. № 1716 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 51. – Ст. 3354.
36. Про затвердження Положення про представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених) : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 1997 року // Офіційний вісник України. – 1997. – № 35. – Ст. 95.
37. Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні : Постанова Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2018 р. № 774 // Офіційний вісник України. – 2018. – № 78. – Ст. 2597.
38. Про затвердження Порядку видачі примусової ліцензії на використання сорту рослин : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 січня 2003 р. № 121 // Урядовий кур'єр. – 2003. – № 22. – С. 12.
39. Про затвердження Порядку надання Кабінетом Міністрів України дозволу на використання запатентованого винаходу (корисної моделі) чи зареєстрованої топографії інтегральної мікросхеми : Постанова Кабінету Міністрів України від 14 січня 2004 р. № 8 // Урядовий кур'єр. – 2004 – № 15. – С. 8.
40. Про затвердження розміру винагороди (роялті) за використання опублікованих з комерційною метою фонограм і відеограм та порядок їх виплати : Постанова Кабінету Міністрів України від 18 січня 2003 р. № 71 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 4. – Ст. 129.
41. Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці : Постанова Кабінету Міністрів України від 9 серпня 1993 р. № 611 // Зібрання постанов Уряду України. – 1993. – № 12. – Ст. 269.

42. Про схвалення Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 червня 2016 р. № 402-р // Офіційний вісник України. – 2016. – № 44. – Ст. 1625.
43. Про утворення Державної патентної бібліотеки : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2002 р. № 1215 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 34. – Ст. 1610.
44. Про затвердження Інструкції про офіційну публікацію заяви про надання будь-якій особі дозволу на використання запатентованого промислового зразка та клопотання про її відкликання : Наказ Міністерства освіти і науки України від 3 серпня 2001 р. № 575 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 34. – Ст. 1614.
45. Про затвердження Інструкції про подання, розгляд, публікацію та внесення до реєстру відомостей про передачу права власності на промисловий зразок та видачу ліцензії на використання промислового зразка : Наказ Міністерства освіти і науки України від 3 серпня 2001 р. № 574 // Офіційний вісник України. – 2001 – № 34. – Ст. 1613.
46. Про затвердження Інструкції про подання, розгляд, публікацію та внесення до реєстрів відомостей про передачу права власності на знак для товарів і послуг та видачу ліцензії на використання знака (міжнародного знака) для товарів і послуг : Наказ Міністерства освіти і науки України від 3 серпня 2001 р. № 576 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 34. – Ст. 1615.
47. Про затвердження Інструкції про подання, розгляд, публікацію та внесення до реєстру відомостей про передачу права власності на топографію інтегральної мікросхеми та видачу ліцензії на використання топографії інтегральної мікросхеми : Наказ Міністерства освіти і науки України від 3 серпня 2001 р. № 577 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 34. – Ст. 1616.
48. Про затвердження Інструкції про порядок ознайомлення будь-якої особи з матеріалами заявки на об'єкт права інтелектуальної власності : Наказ Міністерства освіти і науки України від 22 квітня 2005 р. № 247 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 19. – Ст. 1008.
49. Про затвердження Положення про департамент інтелектуальної власності : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України 16.06.2017 р. № 871 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0871731-17>. – Заголовок з екрана.
50. Про затвердження Положення про Державний реєстр заявок на сорти рослин : Наказ Міністерства аграрної політики України від 26 лютого 2003 р. № 42 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 13. – Ст. 589.
51. Про затвердження Положення про Державний реєстр прав інтелектуальної власності на сорти рослин та про видачу патентів України на сорт рослин : Наказ Міністерства аграрної політики України від 13 грудня 2002 р. № 390 у редакції Наказу від 15 серпня 2008 р. № 515 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 93. – Ст. 3100.
52. Про затвердження Положення про Державний реєстр України топографій інтегральних мікросхем : Наказ Міністерства освіти і науки України від

- 12 квітня 2001 р. № 292 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 18. – Том 2. – Ст. 805.
53. Про затвердження Положення про патентно-ліцензійну, винахідницьку та раціоналізаторську роботу в Збройних Силах України : Наказ Міністерства оборони України від 5 березня 2001 р. № 78 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 12. – Ст. 527.
54. Про затвердження Положення про Перелік видових назв товарів : Наказ Міністерства освіти і науки України від 12 грудня 2000 р. № 583 // Офіційний вісник України. – 2001 – № 4 – Ст. 343.
55. Про затвердження Положення про свідоцтво на раціоналізаторську пропозицію та порядок його видачі [Електронний ресурс] : Наказ Державного патентного відомства України від 22 серпня 1995 р. № 129. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
56. Про затвердження Положення про свідоцтво про авторство на сорт рослин : Наказ Міністерства аграрної політики України від 28 травня 2003 р. № 151 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 24. – Ст. 1162.
57. Про затвердження Порядку визнання знака добре відомим в Україні Апеляційною палатою Державного департаменту інтелектуальної власності : Наказ Міністерства освіти і науки України від 15 квітня 2005 р. № 228 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 19 – Ст. 1007.
58. Про затвердження Порядку поширення в Україні сорту, на який не розповсюджується виключне право власника : Наказ Державної служби з охорони прав на сорти рослин від 12 березня 2003 р. № 3-2 /139-43 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 14. – Ст. 639.
59. Про затвердження Правил погодження питань про внесення позначення, що містить офіційну назву держави «Україна», до знака для товарів і послуг : Наказ Міністерства освіти і науки України від 4 серпня 2010 р. № 790 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 82. – Ст. 2893.
60. Про затвердження Правил складання та подання заявки на сорт рослин : Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 28 лютого 2018 р. № 110 // Офіційний вісник України. – 2018. – № 61. – Ст. 2112.
61. Про затвердження Правил складання, подання та розгляду заявки на реєстрацію топографії інтегральної мікросхеми : Наказ Міністерства освіти і науки України від 18 квітня 2002 р. № 260 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 19. – Ст. 966.
62. Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди [Електронний ресурс] : Постанова пленуму Верховного Суду України від 31 березня 1995 р. № 4. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
63. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних з захистом прав інтелектуальної власності : Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 17 жовтня 2012 р. № 12// Вісник господарського судочинства. – 2012. – № 6. – Ст. 57.
64. Правила домену. UA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.ukrnames.com/ukr/domains/ua_rules.jsp. – Заголовок з екрану

Міжнародні акти:

65. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів. Паризький акт від 24 липня 1971 р., змінений 2 жовтня 1979 р. // Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика. – Наук.-практ. вид.: У 4-х т. / За заг. ред. О.Д. Святоцького. – Т. 1: Право інтелектуальної власності. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 1999. – С. 186–224.
66. Всесвітня конвенція про авторське право 1952 р. // Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика. – Наук.-практ. вид.: У 4-х т. / За заг. ред. О.Д. Святоцького. – Т.1: Право інтелектуальної власності. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 1999. – С.243-262.
67. Договір про закони з товарних знаків 1994 р. // Збірник нормативних актів з питань промислової власності / За ред. В.Л.Петрова, В.О.Жарова. – К. : Вища школа, 1999. – С.441-465.
68. Женевський договір про міжнародну реєстрацію наукових відкриттів від 7 березня 1978 р. – Режим доступу: www.rada.gov.ua
69. Конвенция об учреждении Всемирной организации интеллектуальной собственности от 14 июля 1967 г. // Интеллектуальная собственность: нормативно-правовые акты / Под общ. ред. А.Д. Святоцкого, В.П. Петрова. – Т.2. – К. : Ин Юре, 1999.
70. Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм 1971 р. // Авторське право і суміжні права. Законодавство та судова практика. – Зб. нормат. актів. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – С.171-174.
71. Лісабонська угода про охорону найменувань місць походження товарів та їх міжнародну реєстрацію від 31 жовтня 1958 р. // Збірка вибраних міжнародних матеріалів. – К., 1999.
72. Мадридское соглашение о международной регистрации знаков от 14 апреля 1891 г. // Интеллектуальная собственность: нормативно-правовые акты / Под общ. ред. А.Д. Святоцкого, В.П. Петрова. – Т.2. – К. : Ин Юре, 1999.
73. Мадридська угода про санкції за неправдиві та неправильні позначення походження виробів від 14 квітня 1891р. // Збірка вибраних міжнародних матеріалів. – К., 1999.
74. Міжнародна конвенція по охороні нових сортів рослин від 02 грудня 1961 р. – Режим доступу: www.rada.gov.ua
75. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій ефірного мовлення. // Інтелектуальна власність. – 2001. – № 2. – С.71-75.
76. Парижская конвенция об охране промышленной собственности от 20 марта 1883 г. // Интеллектуальная собственность: нормативно-правовые акты / Под общ. ред. А.Д. Святоцкого, В.П. Петрова. – Т. 2. – К. : Ин Юре, 1999. – С. 46–52.
77. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Угода TRIPS). // Інтелектуальна власність. – 1999. – № 5, 6, 7.

Основні рекомендовані джерела інформації:

1. Цибульов П. М. Управління інтелектуальною власністю : монографія / Цибульов П. М., Чеботарьов В. П., Зінов В. Г., Суїні Ю.; за ред. П. М. Цибульова . – К. : «К.І.С.», 2005. – 448 с.
2. Гавкалова Н. Л. Особливості управління інтелектуальною власністю в умовах економіки знань : монографія / Гавкалова Н. Л., Чистякова А. В. – Харків : ХНЕУ, 2013. – 192 с.
3. Економіка інтелектуальної власності / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, Т. М. Камінська та ін. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. – Харків : Право, 2015. – 120 с.
4. Перерва П. Г. Трансфер технологій : монографія / Перерва П. Г. [та ін.]. – Харків : Віровець А. П.; Мишкольц, 2012. – 667 с.
5. Право інтелектуальної власності : навч. посібник / І. І. Дахно, В. М. Алієва-Барановська. – К. : Центр учб. л-ри, 2015. – 550 с.
6. Кулініч О. О. Право інтелектуальної власності : навч. посібник / О. О. Кулініч, Л. Д. Романадзе. – Одеса : Фенікс, 2011. – 492 с.
7. Романадзе Л. Д. Інтелектуальна власність : підручник / Л. Д. Романадзе, П. М. Цибульов, О. О. Кулініч. – Херсон : Олді-плюс, 2016. – 424 с.
8. Право інтелектуальної власності : підручник / за заг. ред. О. І. Харитонової. – К. : Юрінком Інтер, 2016. – 540 с.
9. Право інтелектуальної власності : навч. посібник / Р. Є. Еннан, О. О. Кулініч, С. В. Мазуренко, [та ін.]. – К. : Правова єдність, 2016. – 492 с.

Додаткова література:

1. Семенова В. Г. Управління інтелектуальною власністю підприємства: процесний підхід: дис. ... д-ра ек. наук : 08.00.04 Одеса: Одеський національний економічний університет, 2016. 417 с.
2. Бондаренко С.В. Авторське право і суміжні права. – К. : Інст. інтел. власн. і права, 2004. – 260 с.
3. Бутнік-Сіверський О. Б. Економіка інтелектуальної власності : конспект лекцій / О.Б. Бутнік-Сіверський. – К. : Ін-т інтелектуальної власності і права, 2003. – 296 с.
4. Використання об'єктів інтелектуальної власності в рекламі : навч. посібник / Т. І. Биркович, І. С. Бондар, Р. Б. Шишка, [та ін.]. – К. : Ліра-К, 2017. – 520 с.
5. Добриніна Г.П., Пархоменко В.Д. Патентна інформація і документація. Патентні дослідження. – К. : Інст. інтел. власн. і права, 2004. – 96 с.
6. Жарінова А. Нові старі фінансові інструменти для права інтелектуальної власності / А. Жарінова // Інтелектуальна власність в Україні. – 2019. – № 1. – С. 29-34.
7. Жуков В. Захист комп'ютерних програм: Стара проблема, що очікує вирішення // Інтелектуальна власність. – 2004. – №7. – С. 20-26.
8. Інтелектуальна власність в галузі комп'ютерингу : підручник / О. Б. Вовк, В. В. Пасічник, Н. Б. Шаховська, В. С. Якушев. – Л. : Новий світ-2000, 2017. – 317 с.

9. Кравець В. Р. Право інтелектуальної власності : (у запитаннях і відповідях) : навч. посібник / В. Р. Кравець, В. Г. Олюха. – К. : Центр учб. л-ри, 2012 – 264 с.
10. Крайнів П. Економіко-правові засади управління промисловою власністю в Україні // Право України. – 2007. – №2. – С. 96-100.
11. Красовська А. Розвиток патентної системи в Україні // Інтелектуальна власність. – 2007. – №12. – С. 7-9.
12. Красовська А.Г., Глухівський Л.Й. Про зміни у правовій охороні винаходів і корисних моделей // Науково-технічна інформація. – 2008. – №3. – С. 23-27.
13. Крижна В. Загальна характеристика договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності // Право України. – 2004. – №9. – С. 68-71.
14. Крижна В.М. Право інтелектуальної власності України: конспект лекцій. – Х. : Право, 2008. – 111 с.
15. Макаришева Т. Об'єкти права інтелектуальної власності в агропромисловому комплексі / Т. Макаришева, О. Тимошенко // Інтелектуальна власність в Україні. – 2019. – № 1. – С. 9-16.
16. Мала енциклопедія права інтелектуальної власності / ред. Ю. Л. Бошицький. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Л. : Галицька видавнича спілка, 2015. – 216 с.
17. Мельник О. Цивільно-правовий захист патентних прав: проблемні питання // Право України. – 2009. – №2. – С. 74-78.
18. Мельников М. Піратство як злочин у галузі авторського права та суміжних прав: погляд на проблему // Право України. – 2009. – №4. – С. 72-74.
19. Мікульонок І. О. Інтелектуальна власність : навч. посібник / І. О. Мікульонок. – 3-тє вид., перероб. та допов. – К. : Кондор, 2015. – 242 с.
20. Мікульонок І.О. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник для студентів вузів–К. : Ліра-К, 2008. – 231 с.
21. Наукова діяльність. Патентознавство. Інтелектуальна власність : підручник / Г. О. Оборський, І. М. Чістякова, Д. Д. Татакі, [та ін.]. – К. : Каравела, 2017. – 232 с.
22. Нефедова С. Інтелектуальна власність контролюватиметься // Податкове планування. – 2008. – №11. – С. 38-40.
23. О патентовании в Украине // Право и практика. – 2007. – №11. – С. 3-48.
24. Паладій М. Тенденції розвитку законодавства у сфері інтелектуальної власності // Право України. – 2008. – №2. – С. 98-102.
25. Паламарчук В. Інтелектуальна власність у правовому вимірі // Право України. – 2006. – №10. – С. 61-64.
26. Підпригора О.А. Загальні положення про право інтелектуальної власності у Цивільному кодексі України // Право України. – 2003. – №7. – С. 97-101.
27. Потехіна В.О. Інтелектуальна власність: навчальний посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 414 с.
28. Право інтелектуальної власності : підручник / за заг. ред. О. І. Харитонової. – К. : Юрінком Інтер, 2015. – 540 с.
29. Право інтелектуальної власності: академічний курс / О.П. Орлюк, О.Д. Святоцький. – К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2007. – 696 с.

30. Право інтелектуальної власності: навчальний посібник / В.С. Дроб'язко, Р.В. Дроб'язко. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 511 с.
31. Протидія злочинам у сфері інтелектуальної власності : наук.-практ. посібник / С.І. Ніколаюк, Д.Й. Никифорчук, Р.П. Томма, В.І. Барко. – К. : КНТ, 2006. – 192 с.
32. Сопова К. Висновки експертів, патентних повірених та інших фахівців у справах щодо прав на торговельні марки / К. Сопова // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2018. – № 6. – С. 71-82 ; Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2019. – № 1. – С. 50-58.
33. Тофило А.В. Экспертиза объектов интеллектуальной собственности: заявки на изобретения и полезные модели. – К. : Инст. інтел. власн. и права, 2004. – 176 с.
34. Фордзюк Ю. І. Основи інтелектуальної власності : навч. посібник / Ю. І. Фордзюк, В. М. Кабацій. – К. : Кондор, 2012. – 208 с.
35. Харитоновна О. І. Правовідносини інтелектуальної власності, що виникають внаслідок створення результатів творчої діяльності (концептуальні засади) : монографія / О. І. Харитоновна. – Одеса : Фенікс, 2011. – 346 с.
36. Цыбулев П.Н. Маркетинг интеллектуальной собственности. – К. : Инст. інтел. власн. і права, 2004. – 188 с.
37. Цыбулев П.Н. Оценка интеллектуальной собственности. – К. : Инст. інтел. власн. і права, 2003. – 184 с.
38. Якубівський І. Компенсація за порушення майнових прав інтелектуальної власності: проблеми теорії та практики / І. Якубівський // Право України. – 2019. – № 1. – С. 256-269.